

BO‘LAJAK O‘QITUVCHILARNING MA’NAVIY – AXLOQIY SIFATLARNI SHAKLLANTIRISH

Xasanova Gulnoza Ilhom qizi

JDPI, Maktabgacha ta’lim metodikasi

kafedrası o‘qituvchisi

Qurbonova Dilnoza

JDPI, Maktabgacha ta’lim yo’nalishi talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada bo‘lajak o‘qituvchilarning ma’naviy – axloqiy sifatlarni shakllantirish nazariy asoslari haqida so‘z borgan.

Kalit so‘zlar: vatanparvarlik, insonparvarlik, yuksak axloq, mehnatsevarlik, xalqlar o‘rtasida do‘stlik va hamkorlik, mas’uliyatni his etish, burch, or-nomus, vijdonlilik.

Аннотация: В статье рассматриваются теоретические основы формирования духовно-нравственных качеств будущего учителя.

Ключевые слова: патриотизм, человечность, высокая мораль, трудолюбие, дружба и сотрудничество между народами, чувство ответственности, долг, честь, совесть.

Annotation: This article discusses the theoretical foundations of the formation of spiritual and moral qualities of future teachers.

Keywords: patriotism, humanity, high morals, diligence, friendship and cooperation between nations, sense of responsibility, duty, honor, conscience.

KIRISH

Bo‘lajak o‘qituvchi anglashi va uni chuqur o‘zlashtirishi zarur bo‘lgan masalalardan biri ma’naviy-axloqiy tarbiya mazmunida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni tiklash masalasining kun tartibiga qo‘yish zaruriyatining yuzaga kelganligi munosabati bilan ta’lim-tarbiya mazmunida tub o‘zgarishlar yuz berganligidir. Ma’naviy-axloqiy tarbiyada yana bir eng qimmatli qadriyat

erkinlikdir. Ta'limni demokratlashtirish bilan birga shaxs erki va huquqini hurmat qilish rivojlanadi.

Bu esa o'z navbatida o'quvchi shaxsida mas'uliyatni his etish, ongli intizomga rioya etish ko'nikmalarini tarbiyalaydi. Shuningdek, vatanparvarlik, insonparvarlik, yuksak axloq, mehnatsevarlik, xalqlar o'rtasida do'stlik va hamkorlik, mas'uliyatni his etish, burch, or-nomus, vijdonlilik, tartiblilik, adolatlilik va boshqa xislatlar tarbiyasi katta ahamiyatga ega.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

O'zbekiston Respublikasining ijtimoiy, iqtisodiy taraqqiyot yo'lidagi mustaqil siyosati umumiy ta'lim maktablarida yoshlarni ma'naviy – axloqiy tarbiyasini yangi davr talablari asosida yo'lga qo'yishini taqozo etmoqda. Ma'naviy – axloqiy tarbiyaning maqsadi, mazmuni jamiyat talablari asosida o'zgarib boradi. Mavjud ta'lim jarayonini har tomonlama takomillashtirmasdan turib, bu jarayonlarni ijobiy hal etib bo'lmaydi. Chunki ma'naviyatimizda sodir bo'lgan kamchiliklarni bartaraf etish ko'p jihatdan ta'lim tizimining maqsadga muvofiq tarzda bo'lishiga bevosita bog'liqdir. Yoshlar tafakkurini o'stirish, berilayotgan axborotni qabul qilgan zahotiyoq uni qayta ishlab chiqib, tegishli xulosalar chiqarish bilan bog'liq holatlarga erishish hamda zarur ko'nikmalarni shakllantirish shu kunning dolzarb vazifalaridan biri bo'lib turibdi.

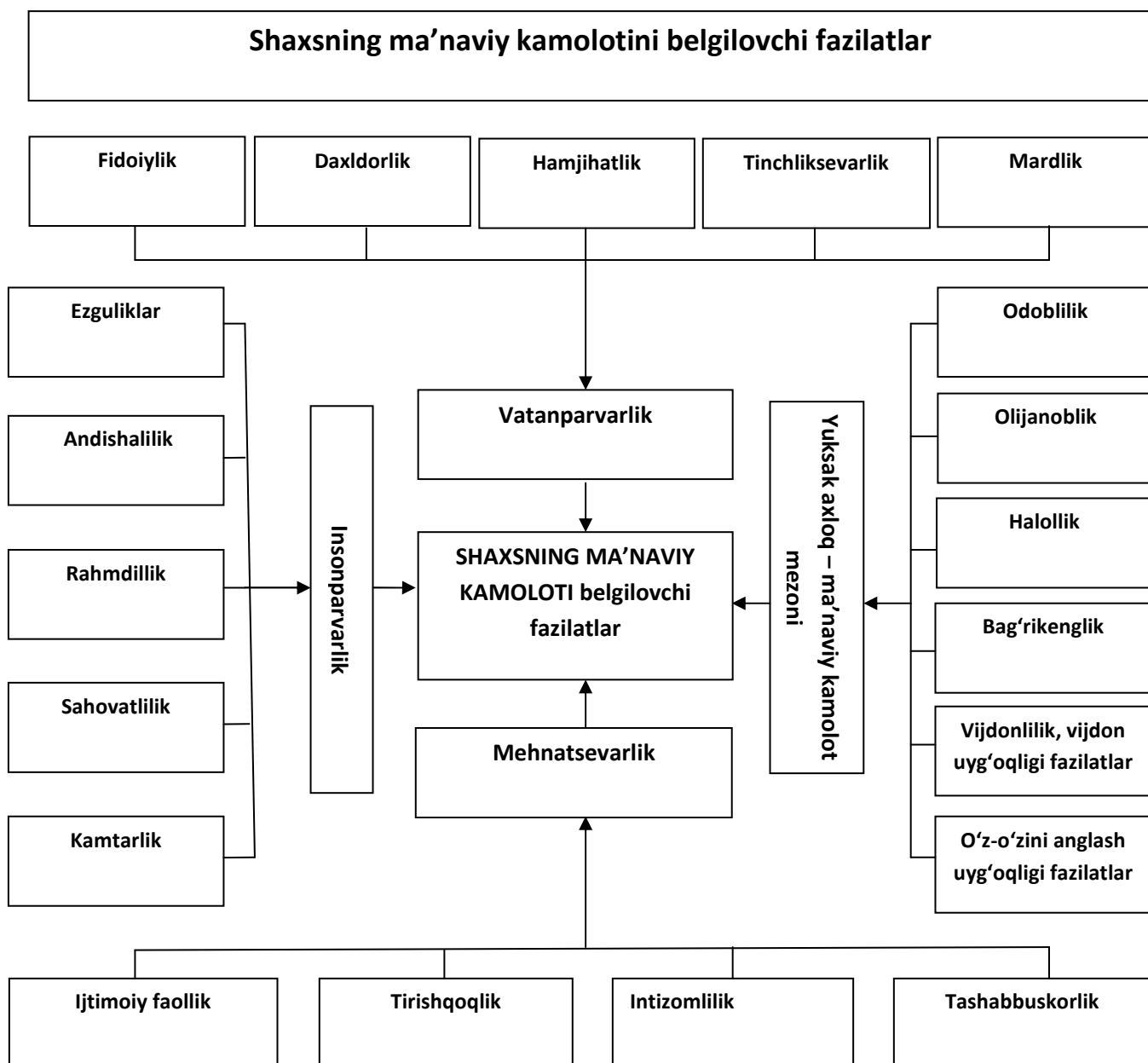
NATIJALAR

Maktabda ta'lim-tarbiya ishining samarali bo'lishi asosan dars mashg'ulotlarining turli, mazmunli va izchil tashkil qilinishiga bog'liq, albatta. Umumta'lim maktablarida o'qituvchi tarbiyaviy ta'sir o'tkazadigan obyekt bo'lib qolmasdan, pedagog bilan o'z maqsadi yo'lida faol hamkorlik qiluvchi subyektdir. Ma'naviy-axloqiy tarbiya mohiyatiga ko'ra inson ongining jamiyat bilan aloqadorligi, jamiyat oldida burchli ekanligi, o'z xulq-atvorini jamiyat taraqqiyoti darajasiga bog'liqligini tushunishi, jamiyat tomonidan tan olingan axloqiy me'yor, ideal hamda talablarni bajarishda mas'uliyatni his etishi, ma'naviy-axloqiy

bilimlarning e'tiqodga aylanishi va bu e'tiqodlarning tizimliliği, mustahkam ma'naviy-axloqiy his-tuyg'u va xislatlarni shakllantirish, o'quvchilar tomonidan ma'naviy-axloqiy xulq-atvor jamiyat a'zolariga bo'lgan hurmat-e'tiborni namoyon etuvchi mezonlardan ekanligining anglab yetilishi, ma'naviy-axloqiy odatlarning shakllanishi va boshqalardan iborat.

MUHOKAMA

Ma'naviy-axloqiy tarbiyani tashkil etishda o'quvchilar xatti-harakatlarida ko'zga tashlanadigan salbiy odatlar – jamoa joylarida qattiq gapirish, qo'pol so'zlarni ishlatish, hissiyotga berilish, o'ylamay gapirish, ishonchli bo'lmagan hamda dalillar bilan tasdiqlanmagan voqea-hodisalar haqida fikr yuritish, boshqalarning suhbatini bo'lish, qo'lini silkitib gapirish kabilarning bartaraf etib borilishiga alohida e'tibor qaratish zarur.

1.2.1.-rasm. Bo‘lajak o‘qituvchining ma’naviy kamoloti modeli.

Bu fazilatlar avvalo o‘qituvchining o‘zida shakllangan bo‘lishi zarur. Shundagina o‘qituvchi bunday fazilatlarni o‘quvchilarda tarbiyalashga kompetentli bo‘ladi. Buning uchun u ma’naviy – axloqiy tarbiya vazifalarini aniq tasavvur qilishi lozim.

Ma’naviy-axloqiy tarbiya vazifalari quyidagilardan iborat:

- ❖ O‘quvchilarda ma’naviy-axloqiy ongni shakllantirish.
- ❖ Ularda ma’naviy-axloqiy his-tuyg‘ularni tarbiyalash va rivojlantirish.
- ❖ O‘quvchilarda ma’naviy-axloqiy xulq-atvor ko‘nikma va odatlarini tarkib toptirish.

Bundan tashqari ta’lim muassasasida o‘quvchilarga qadriyat sifatida munosabatda bo‘lish ham dolzarb ahamiyatga ega bo‘lib bormoqda. Zero, ta’lim tamoyillarida eng muhim, asosiy tamoyillardan biri ta’limni insonparvarlashtirish va demokratlashtirish bo‘lib, uning asosiy mohiyati o‘quvchi shaxsiga insoniy munosabatda bo‘lishni, ta’lim jarayonini erkinlashtirishni talab etadi.

XULOSA

Arzimas bo‘lib ko‘ringan, lekin shaxsning kelajak hayot va kasbiy faoliyatni tashkil etishda muvaffaqiyatga ega bo‘lish yo‘lida zarurli bo‘lgan bu kabi odatlardan xoli bo‘lishda o‘quvchilarga yordam ko‘rsatish o‘qituvchilarning muhim vazifalaridan sanaladi.

Bunday sifatlarni tarbiyalashni boshlang‘ich sinfdan boshlash muhim ahamiyatga ega. Ma’naviy – axloqiy tarbiya masalasi bugungi kunda eng muhim, dolzarb muammolardan biriga aylanmoqda. Chunki mafkuraviy tahdidlar vujudga kelayotgan bir davrda yoshlarda mustahkam e’tiqod, ma’naviy barkamollikni tarbiyalash har qanday to‘siqlarni matonat bilan yengish va yot g‘oyalarga berilmaslik sifatlarini tarbiyalaydi Bunday tarbiya esa juda yoshlik yillaridan

boshlab qadamba – qadam singdirilib boradi. Bu sohada boshlang‘ich sinfdan boshlab olib boriladigan ishlar muhim ahamiyatga ega.

REFERENCE

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

Xasanova, G. (2021). MAKTABGACHA TARBIYA YOSHDAGI BOLALARGA AQLIY TARBIYA BERISHNI TO‘G‘RI TASHKIL ETISHNING MAZMUNIMAKTABGACHA TARBIYA YOSHDAGI BOLALARGA AQLIY TARBIYA BERISHNI TO‘G‘RI TASHKIL ETISHNING MAZMUNI. *Мактабгача таълим журнали*, 4(Preschool education journal). Retrieved from <https://presedu.jspi.uz/index.php/presedu/article/view/4355>

Олий таълим муассасалари педагогларининг креатив қобилиятларини ривожлантиришнинг мазмуни Г Хасанова - Academic research in educational sciences, 2021

Цитируется: 17 Похожие статьи Все версии статьи (3)

Хасанова, Г. И. Қ. (2021). Болага йўналтирилган таълимни амалга оширишда тарбиячининг касбий компетентсиясининг ахамияти. Academic research in educational sciences, 2(9), 1051-1056.

Xasanova, G. (2021). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI NUTQINI GRAMMATIK TUZILISHINI SHAKLLANTIRISH. *Мактабгача таълим журнали*, 4(Preschool education journal). Retrieved from <https://presedu.jspi.uz/index.php/presedu/article/view/4430>

Gulnoza Xasanova, [MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA BILIM, KO‘NIKMA VA MALAKALARNI SHAKLLANTIRISH](#), [Мактабгача таълим журнали: Vol. 4 No. Preschool education journal \(2021\): Preschool education journal](#)

Gulnoza Xasanova, [OILADA BOLALARGA MILLIY TARBIYA BERISHDA SHARQ MUTAFAKKIRLARINING QARASHLARI](#), [Мактабгача таълим журнали: Vol. 3 No. Preschool education journal \(2021\)](#)

Gulnoza Xasanova, [TARBIYA TUSHUNCHASI](#), [Мактабгача таълим журнали: Vol. 4 No. Preschool education journal \(2021\): Preschool education journal](#)

Gulnoza Xasanova, [SHAXS SHAKLLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR](#), [Мақтабгача таълим журналі: Vol. 3 No. Preschool education journal \(2021\)](#)

Gulnoza Xasanova, [МАКТАБГАЧА YOSHDAGI BOLALARGA QO'L MEХNATI ORQALI AQLIY TARBIYA BERISHNING MAZMUNI](#), [Мақтабгача таълим журналі: Vol. 4 No. Preschool education journal \(2021\): Preschool education journal](#)

Gulnoza Xasanova, [МАКТАБГАЧА YOSHDAGI BOLALAR KИTOBXONLIGINI SHAKLLANTIRISHNING MAZMUNI](#), [Мақтабгача таълим журналі: Vol. 3 No. Preschool education journal \(2021\)](#)

Gulnoza Xasanova, [МАКТАБГАЧА TA'LIM TASHKILOTIDA BOLA NUTQINI RIVOJLANTIRISHNING MAZMUNI](#), [Мақтабгача таълим журналі: Vol. 3 No. Preschool education journal \(2021\)](#)

Gulnoza Xasanova, [МАКТАБГАЧА TARBIYA YOSHDAGI BOLALARGA AQLIY TARBIYA BERISHNI TO'G'RI TASHKIL ETISHNING MAZMUNI](#), [МАКТАБГАЧА TARBIYA YOSHDAGI BOLALARGA AQLIY TARBIYA BERISHNI TO'G'RI TASHKIL ETISHNING MAZMUNI](#), [Мақтабгача таълим журналі: Vol. 4 No. Preschool education journal \(2021\): Preschool education journal](#)

Xasanova, G. (2021). «ПЕДАГОГ ТАРБИЯЧИЛАРНИНГ ИЛМИЙ ПЕДАГОГИК КОМПИТЕНТЛИКНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ МАЗМУНИ». *Мақтабгача таълим журналі*, 1(1). Retrieved from <https://ruslit.jspi.uz/index.php/presedu/article/view/2809>